

KUNTALIITON VALTUUSKUNNAN VALINTA

Ehdokasasettelua ja valtuustossa toimitettavaa vaalia koskevat ohjeet kunnille ja rekisteröidyille puolueille

Kuntaliiton valtuuskunnan 76 jäsenestä ja 76 varajäsenestä 66 + 66 valitaan 15.11. - 31.12.2017 vaalipiireittäin toimitettavassa vaalissa. Vaalipiirit määräytyvät samoin kuin eduskuntavaaleissa. Kustakin vaalipiiristä valitaan jäseniä vaalipiirin asukasluvun suhteessa.

Vaalipiiri	Kuntien lkm	Asukasluku 30.11.2016	Väestöosuus %	Paikat lkm
Helsingin	1	637 684	11,6	8
Uudenmaan	25	1 002 992	18,3	12
Varsinais-Suomen	27	476 195	8,7	6
Satakunnan	17	221 963	4,1	3
Hämeen	20	375 832	6,9	5
Pirkanmaan	22	509 621	9,3	6
Kaakkois-Suomen	30	457 734	8,4	5
Savo-Karjalan	31	412 335	7,5	5
Vaasan	40	442 630	8,1	5
Keski-Suomen	23	276 332	5,0	3
Oulun	38	486 127	8,9	6
Lapin	21	180 277	3,3	2
Kaikki yht.	295	5 479 722	100,0	66

Kuntaliiton jäsenkunnat valitsevat edustajansa vaalipiirikohtaisille kuntapäiville, jotka pidetään 5.9. - 12.10.2017 välisenä aikana. Kunnalla on 1 - 4 edustajaa. Edustajien määrä määräytyy kunnan asukasluvun mukaan.

Ehdokaslistat lähetetään Kuntaliiton valtuuston vaalilautakunnalle. Vaalilautakunta toimittaa ehdokaslistat vaalipiirien kuntapäiville. Kuntapäivät nimeävät vaalipiirin ehdokaslistat valtuuskunnan vaalia varten.

Ehdokasasettelu

Oikeus antaa ehdokaslista

- **Rekisteröity puolue, jolla on edustus vähintään yhdessä vaalipiirin kunnan valtuustossa**, voi antaa vaalipiirissä yhden ehdokaslistan. Puolue päättää minkälaisella menettelyllä päätetään puolueen ehdokkaista ja ehdokkaiden järjestysnumerosta ehdokaslistalla. Keskeisessä asemassa prosessin läpiviejänä ovat puolueiden piiriorganisaatiot.

- **Vaalipiirin kolme kuntaa** voi antaa yhteisen ehdokaslistan. Asianomaiset kunnat sopivat minkälaisella menettelyllä ehdokaslista valmistellaan. Kunnanhallitus voisi esimerkiksi valtuuttaa ja ohjeistaa puheenjohtajansa tai puheenjohtajistonsa neuvottelemaan ehdokaslistalle tulevista nimistä, ehdokkaiden järjestysnumerosta ehdokaslistalla ja sopimaan kuka on ehdokaslistan yhteyshenkilö ja hänen varahenkilönsä.
- Helsingin vaalipiirissä on vain yksi kunta, joten ainoastaan Helsingin valtuustossa edustettuina olevat puolueet voivat jättää ehdokaslistan.
- Vaaliliitot ja vaalirenkaat eivät ole sallittuja.

Ehdokaslistaa laadittaessa huomioitavat asiat

Ehdokaslistan ehdokasmäärä on enintään 1,5 kertaa vaalipiiristä valittavien valtuuskunnan jäsenten määrä. Esimerkiksi Uudenmaan vaalipiirissä ehdokaslistalla voi olla enintään 18 ehdokasta ja Lapin vaalipiirissä enintään 3 ehdokasta. Murtoluku pyöristetään alaspäin, joten jos vaalipiirillä on viisi paikkaa, ehdokaslistalla voi olla enintään 7 ehdokasta.

Vaalikelpoisia ovat kuntalaissa tarkoitetut valtuutetut. Varavaltuutetut eivät ole vaalikelpoisia. Ehdokaslistalle merkitään ehdokkaan nimi ja kotikunta sekä arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen.

Ehdokasasettelussa olisi hyvä ottaa huomioon sukupuolten tasapuolinen edustus esimerkiksi siten, että naiset ja miehet vuorottelisivat ehdokaslistalla. Puolueen tekemässä ehdokasasettelussa olisi lisäksi hyvä huomioida alueellisia näkökohtia ja erikokoisten kuntien edustavuutta.

Ehdokaslistoja tarkastaessaan vaalilautakunta ei tutki sitä, miten ehdokkaiden asettaminen on toimitettu, koska tämä on ehdokaslistan antaneen puolueen ja kolmen kunnan sisäinen asia.

Äänestyksenä toimitettava vaali on suljettu suhteellinen listavaali. Vaalissa äänestetään ehdokaslistaa, ei ehdokaslistalla olevaa henkilöä. Ehdokaslistan jättävä puolue sekä kolme vaalipiirin kuntaa arvioivat siten, montako ehdokasta minimissään ehdokaslistalle on syytä laittaa. Ottaen huomioon, että varsinaisten jäsenten lisäksi ehdokaslistalta valitaan sama määrä varajäseniä ja ottaen huomioon taseauspaikkoja koskevat määräykset, pienempien puolueiden kannattaa aina laittaa ainakin kaksi ehdokasta ehdokaslistalle.

Ehdokkaat merkitään ehdokaslistalle järjestyksessä numeroituna. Ehdokas voi olla vain yhdellä ehdokaslistalla yhdessä vaalipiirissä.

Ehdokaslistalla tulee olla yhteyshenkilö. Yhteyshenkilö allekirjoittaa ehdokaslistan. Ehdokaslistan liitteenä toimitetaan yhteyshenkilön puolueelta tai kolmelta kunnalta saama valtuutus tehtävään.

Sähköiset ehdokaslistalomakkeet, joita vaalilautakunta toivoo käytettävän, ovat liitteenä.

Ehdokaslistojen jättämisen määräaika

Ehdokaslistat tulee lähettää valtuuston vaalilautakunnalle sähköisesti osoitteeseen vaalilautakunta@kuntaliitto.fi siten, että ne ovat perillä maanantaina 28.8.2017 ennen klo 9.

Määräajan (28.8.2017 klo 9) jälkeen saapunut ehdokaslista jätetään tutkimatta. Tämä tarkoittaa sitä, että ehdokaslista ei ole mukana vaalissa.

Vaalipiirien kuntapäivät nimeävät ehdokaslistat

Vaalilautakunta toimittaa määräajassa saapuneet ehdokaslistat vaalipiirien kuntapäiville. Vaalilautakunta lähettää ehdokaslistat myös vaalipiirin kuntien kunnanhallituksille.

Kunnalla on vaalipiirin kuntapäivillä kunnan asukasluvun mukaan määräytyvä edustajamäärä, vähintään 1 ja enintään 4 edustajaa. Kuntapäiväkokouksen ainoana sääntömääräisenä tehtävänä on nimetä vaalipiirin ehdokaslistat valtuuskunnan vaalia varten.

Ehdokaslistojen tarkistaminen

Kuntapäivien jälkeen Kuntaliiton valtuuston vaalilautakunta tarkistaa ehdokaslistat. Ehdokaslistoista tarkistetaan ehdokkaiden vaalikelpoisuus ja ehdokaslistojen sääntöjen mukaisuus ja muut mahdolliset vaalien lainmukaisuuteen vaikuttavat seikat. Vaalilautakunta hyväksyy ehdokaslistat, joista ei anneta huomautusta.

Havaituista puutteista vaalilautakunta antaa huomautuksen listan yhteyshenkilölle ja pyytää tekemään tarvittavat oikaisut, täydennykset ja muutokset ehdokasasetteluun asettamassaan kohtuullisessa määräajassa. Huomautus voi koskea esimerkiksi sitä, että ehdokas ei ole vaalikelpoinen tai että ehdokas on kahdella ehdokaslistalla.

Jos vaalilautakunta on tehnyt huomautuksen ja ehdokaslistan yhteyshenkilö ei ole hänelle asetetussa määräajassa antanut hyväksyttävää ilmoitusta oikaisusta taikka ilmoitusta ehdokkaan poistamisesta ehdokaslistalta, ehdokasta ei oteta ehdokaslistojen yhdistelmään.

Ehdokaslistan yhteyshenkilön on viipymättä ilmoitettava ehdokkaan kuolemasta vaalilautakunnalle.

Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen

Vaalilautakunta laatii hyväksytyistä ehdokaslistoista vaalipiireittäin ehdokaslistojen yhdistelmän. Ehdokaslistojen järjestys ehdokaslistojen yhdistelmässä määrätään arvalla. Ehdokaslistoille annetaan numerot alkaen numerosta 2. Kuhunkin ehdokaslistaan merkitään ehdokkaan kohdalle järjestysnumero, nimi, arvo tai ammatti sekä kotikunta.

Vaalilautakunta toimittaa vaalipiirin ehdokaslistojen yhdistelmiä tarpeellisen määrän vaalipiirin kunnille viimeistään 1.11.2017. Ehdokaslistojen yhdistelmän mukana kunnille lähetetään linkki sivustolle, jolle kunta vie ehdokaslistojen kunnasta saamat äänimäärät.

Vaalin toimittaminen valtuustossa

Valtuuskunnan vaalissa äänioikeutettuja ovat varsinaiset jäsenet eli Suomen Kuntaliitto ry:n jäsenenä olevat kunnat. Valtuustolla on vaalissa kunnan asukaslukua (30.11.2016) vastaava äänimäärä. Valtuusto voi jakaa äänensä yhdelle tai useammalle ehdokaslistalle. Päätös tehdään valtuustossa 15.11. - 31.12.2017 välisenä aikana.

Esimerkki vaalin toimittamisesta valtuustossa:

Kunnan äänimäärä on 2580. Kokouksessa on paikalla 12 valtuutettua. Jokaisella valtuutetulla on yksi ääni, jonka voi antaa yhdelle ehdokaslistalle. 2580 jaettuna 12:lla on 215, joten valtuutetun antama ääni tarkoittaa 215 ääntä ehdokaslistalle.

Puheenjohtaja toteaa, että vaali toimitetaan suljetuin lipuin. **Valtuutettu kirjoittaa äänestyslippuun sen ehdokaslistan numeron, jolle hän antaa äänensä.**

Valtuustossa toimitetun vaalin tulos voisi olla esimerkiksi seuraava:

1. ehdokaslista	2 ääntä	→ 430 ääntä
2. ehdokaslista	1 ääni	→ 215 ääntä
3. ehdokaslista	4 ääntä	→ 860 ääntä
4. ehdokaslista	2 ääntä	→ 430 ääntä
5. ehdokaslista	3 ääntä	→ 645 ääntä
yhteensä 2580 ääntä		

Valtuutettu voi myös jättää äänensä käyttämättä eli antaa tyhjän äänestyslipun.

Äänestyslippu voidaan myös joutua hylkäämään. Tällöin osa kunnan äänistä jää käyttämättä.

Vaalin tulos kirjataan valtuuston pöytäkirjaan. Kunta vie viimeistään 31.12.2017 ehdokaslistojen kunnasta saamat äänimäärät ehdokaslistojen yhdistelmän mukana lähetetyn linkin takana olevaan taulukkoon.

Valtuuskunnan vaalin tuloksen vahvistaminen

Kuntaliiton valtuuston vaalilautakunta kokoontuu tammikuussa 2018 ja laskee vaalin tuloksen (vaalipiiripaikat 66 + 66), laskee ja jakaa tasauspaikat (9 + 9), toteaa Ahvenanmaan kuntien tekemät valinnat (1 + 1) ja vahvistaa valtuuskunnan vaalin lopullisen tuloksen (76 + 76).

Vaalilautakunta ilmoittaa vaalin tuloksesta valtuuskuntaan valituille jäsenille ja varajäsenille, Kuntaliiton hallitukselle ja Kuntaliiton jäsenkunnille.

Vaalipiiripaikat. Vaalin tulos määräytyy käyttäen laskentamenetelmänä soveltuvin osin vaalilain mukaista suhteellista vaalitapaa. Kullekin ehdokkaalle määrätään listan äänimäärän perusteella *vertausluku*. Järjestysnumerolla 1 oleva ehdokas saa vertausluvukseen listan koko äänimäärän, järjestysluvulla 2 oleva puolet äänimäärästä ja järjestysnumerolla 3 oleva kolmasosan äänimäärästä jne. Ehdokkaat asetetaan vertauslukujen mukaiseen järjestykseen. Valituksi tulee vertauslukujen suuruusjärjestyksessä niin monta ehdokasta kuin valittavia on vaalipiirissä. Jos vertausluvut ovat samat, arpa ratkaisee.

Varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia. Varajäseneksi valituiksi tulevat varsinaisiksi jäseniksi valittavien jälkeen seuraavaksi korkeimmat vertausluvut saaneet ehdokkaat.

Tasauspaikat

Tasauspaikkojen määräytymisperusteet ovat valtuuskunnan vaalijärjestyksen 12 §:ssä. Tasauspaikat määräytyvät ehdokaslistojen saamien äänimäärien perusteella siten, että valtuuskunnan vaalin jäsenäänestyksessä määräytynyt vaalitulokset saatetaan vastaamaan ehdokaslistojen vaalipiireissä saamia yhteenlaskettuja äänimääriä.

Tasauspaikat jaetaan siten, että kullekin ehdokaslistalle lasketaan valtakunnalliset vertausluvut. Kunkin listan näin saaduista vertausluvuista poistetaan se määrä vertauslukuja, jonka ehdokaslista on saanut valtuuskunnan vaalissa vaalipiirikohtaisia paikkoja. Tämän jälkeen todetaan, mitkä ovat kaikkien ehdokaslistojen jäljelle jäävistä vertausluvuista suurimmat. Näiden vertauslukujen järjestyksessä jaetaan tasauspaikat ehdokaslistojen kesken.

Valtuuskunnan jäsenet valitaan ehdokaslistoilta siten, että kullakin listalla valtuuskunnan vaalissa valitsematta jääneet ehdokkaat laitetaan vertauslukujensa mukaiseen paremmuusjärjestykseen ja heistä tulee tässä järjestyksessä valituiksi se määrä, minkä ehdokaslista on saanut tasauspaikkoja.

Kunkin ehdokaslistan saamat tasauspaikat jaetaan vaalipiirien kesken siten, että valtuuskunnan jäsenet valitaan järjestyksessä niistä vaalipiireistä mistä ehdokaslista on valtuuskunnan vaalissa saanut suurimman ääniosuuden, mutta ei vielä vaalipiiripaikkaa. Ehdokaslista voi saada enintään yhden tasauspaikan samasta vaalipiiristä.

Ehdokasasettelua ja jäsenäänestyksen toimittamista koskeviin kysymyksiin vastaavat Kuntaliiton valtuuston vaalilautakunnan sihteerit. Sihteeristölle voi lähettää kysymyksiä myös sähköpostilla osoitteeseen vaalilautakunta@kuntaliitto.fi.

Riitta Myllymäki, puh. 050 349 5460

Saija Haapalehto, 050 567 0862

Ida Sulin, 050 563 3023